

DARIUSZ WALENCIK

STATUS PRAWNY CHRZEŚCIJAŃSKIEJ AKADEMII TEOLOGICZNEJ W WARSZAWIE

1. WSTĘP

Zakładanie i prowadzenie szkół jest w Polsce prawem gwarantowanym przez Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r.¹ (art. 70 ust. 3). Zgodnie z zasadą ogólną zawartą w ustawie zasadniczej, także ustawy zwykłe, takie jak: ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty² (art. 5 ust. 2), ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym³ (art. 20), gwarantują możliwość zakładania i prowadzenia szkół osobom fizycznym i prawnym. Ani Konstytucja, ani też ustawodawstwo szkolne wśród podmiotów uprawnionych do prowadzenia szkół nie wymienia z nazwy żadnego z działających w Polsce związków wyznaniowych. Niemniej podmioty wyznaniowe wchodzą w zakres pojęcia „osoby fizyczne i prawne”, którym zostały określone podmioty uprawnione do zakładania i prowadzenia szkół. Odpowiednie gwarancje na rzecz kościołów i innych związków wyznaniowych w zakresie działalności edukacyjno-naukowej zapisane zostały natomiast w Konkordacie między Stolicą Apostolską a Rzeczpospolitą Polską z 28 lipca 1993 r.⁴ (art. 14-15), ustawach regulujących w sposób indywidualny status prawny poszczegól-

---

¹ DzU, nr 78, poz. 483 z późn. zm.

² Tekst jedn. DzU z 2004 r., nr 256, poz. 2572 z późn. zm.

³ DzU, nr 164, poz. 1365 z późn. zm.

⁴ DzU z 1998 r., nr 51, poz. 318.

nych kościołów i związków wyznaniowych⁵ oraz w ustawie o gwarancjach wolności sumienia i wyznania⁶ (art. 21, 22). Kościoły i inne związki wyznaniowe realizują zadania naukowe i edukacyjne poprzez prowadzenie szkół wyznaniowych oraz w ramach szkolnictwa państwowego⁷.

---

⁵ Por. art. 20, 23 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (DzU, nr 29, poz. 154 z późn. zm.); art. 16, 19 ust. 1 ustawy z dnia 4 lipca 1991 r. o stosunku Państwa do Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego (DzU, nr 66, poz. 287 z późn. zm.); 16 ust. 1, 19 ust. 1 ustawy z dnia 13 maja 1994 r. o stosunku Państwa do Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w Rzeczypospolitej Polskiej (DzU, nr 73, poz. 323 z późn. zm.); art. 14 ust. 1, 16 ust. 1 ustawy z dnia 30 czerwca 1995 r. o stosunku Państwa do Kościoła Ewangelicko-Methodystycznego w Rzeczypospolitej Polskiej (DzU, nr 97, poz. 479 z późn. zm.); art. 13 ust. 1, art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 30 czerwca 1995 r. o stosunku Państwa do Kościoła Chrześcijan Baptystów w Rzeczypospolitej Polskiej (DzU, nr 97, poz. 480 z późn. zm.); art. 13 ust. 1, 15 ust. 1 ustawy z dnia 30 czerwca 1995 r. o stosunku Państwa do Kościoła Adventystów Dnia Siódmego w Rzeczypospolitej Polskiej (DzU, nr 97, poz. 481 z późn. zm.); art. 11 ust. 1, 13 ust. 1 ustawy z dnia 30 czerwca 1995 r. o stosunku Państwa do Kościoła Polskokatolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (DzU, nr 97, poz. 482 z późn. zm.); art. 13 ustawy z dnia 20 lutego 1997 r. o stosunku Państwa do gmin wyznaniowych żydowskich w Rzeczypospolitej Polskiej (DzU, nr 41, poz. 251 z późn. zm.); art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 1997 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego Mariawitów w Rzeczypospolitej Polskiej (DzU, nr 41, poz. 252 z późn. zm.); art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 1997 r. o stosunku Państwa do Kościoła Starokatolickiego Mariawitów w Rzeczypospolitej Polskiej (DzU, nr 41, poz. 253 z późn. zm.); art. 14 ust. 1, 16 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 1997 r. o stosunku Państwa do Kościoła Zielonoświątkowego w Rzeczypospolitej Polskiej (DzU, nr 41, poz. 254 z późn. zm.). Jediną ustawą indywidualną, w której nie zawarto przepisów gwarantujących możliwość zakładania i prowadzenia szkół przez kościelne osoby prawne, jest ustawa z dnia 13 maja 1994 r. o stosunku Państwa do Kościoła Ewangelicko-Reformowanego w Rzeczypospolitej Polskiej (DzU, nr 73, poz. 324 z późn. zm.). Nie oznacza to jednak, iż Kościół ten jest pozbawiony takiej możliwości, ponieważ w sprawach nieuregulowanych w niniejszej ustawie stosuje się przepisy powszechnie obowiązujące (art. 1 ust. 2), a te gwarantują, po spełnieniu wymaganych przesłanek, możliwość zakładania i prowadzenia szkół wszystkim osobom prawnym i fizycznym.

⁶ Tekst jedn. DzU z 2005 r., nr 231, poz. 1965 z późn. zm.

⁷ Por. A. Mezglewski, *Działalność naukowa i edukacyjna*, w: A. Mezglewski, H. Misztal, P. Stanisławski, *Prawo wyznaniowe*, Warszawa 2006, s. 161.

2. RYS HISTORYCZNY

W 1921 r. utworzono w Uniwersytecie Warszawskim Wydział Teologii Ewangelickiej⁸, a w 1925 r. Studium Teologii Prawosławnej. Po zakończeniu II wojny światowej Studium Teologii Prawosławnej nie otrzymało ze strony władz komunistycznych zezwolenia na wznowienie działalności. Natomiast Wydział Teologii Ewangelickiej, który począwszy od roku akademickiego 1945/1946 wznowił działalność, został „wyodrębniony” w 1954 r. ze struktur Uniwersytetu i przekształcony – przy współdziałaniu kościołów starokatolickich w Chrześcijańską Akademię Teologiczną w Warszawie. Podstawą prawną, na mocy której powołano do istnienia ChAT, były dwie niepublikowane uchwały Rady Ministrów⁹. Pierwsza z nich to uchwała nr 727/54 Prezydium Rządu z dnia 26 października 1954 r. w sprawie organizacji studiów teologii chrześcijańskiej. Ten lapidarny dokument stwierdzał, że minister szkolnictwa wyższego zostaje zobowiązany do przekształcenia Wydziału Teologii Ewangelickiej UW w Chrześcijańską Akademię Teologiczną w Warszawie (§ 1 ust. 1) i wymieniał instytucje państwowe mające uczestniczyć w tych działaniach (§ 1 ust. 2 – 4). Druga to uchwała nr 728/54 Rady Ministrów z dnia 26 października 1954 r. w sprawie usamodzielnienia Wydziału Teologii Ewangelickiej Uniwersytetu Warszawskiego. Moc prawną tego aktu antydatowano, tzn. zaczęła obowiązywać z dniem 1 września 1954 r. Stwierdziła ona, że z Uniwersytetu Warszawskiego wyodrębnia się Wydział Teologii Ewangelickiej, który na podstawie dotychczas obowiązujących go przepisów kontynuować będzie swą działalność jako Chrześcijańska Akademia Teologiczna w Warszawie (§ 1). Uchwała regulowała także ważną kwestię dla ustroju nowej uczelni. Otóż, uzyskiwanie stopni i tytułów naukowych oraz zasady organizacyjne regulować miały nadal przepisy obowiązujące w dniu wejścia w życie niniejszej uchwały na Wydziale Teologii Ewangelickiej (§ 2). W okresie organizacji

⁸ Szerzej na ten temat zob. W. Gastpary, *Wydział Teologii Ewangelickiej Uniwersytetu Warszawskiego*, „Rocznik Teologiczny” 1974, s. 5-21.

⁹ Ich treść przytacza publikacja: *50 lat Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie*, Warszawa 2005, s. 99-102.

ChAT przepis ten był wyjątkowo korzystny¹⁰. Jak widać, obie uchwały operują różną terminologią dotyczącą powstania Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej. Pierwsza stanowi o „przekształceniu” Wydziału Teologii Ewangelickiej w ChAT. Druga o jego „wyodrębnieniu” i „kontynuacji działalności” jako ChAT. Rzeczywistym zamiarem strony rządowej była jednakże likwidacja wydziałów teologii na uniwersytetach państwowych, w tym Wydziału Teologii Ewangelickiej UW. Stąd też należy przyjąć, że *de iure* Chrześcijańska Akademia Teologiczna w Warszawie nie jest jego następcą prawnym.

Finalnym aktem potwierdzającym utworzenie nowej uczelni była publikacja w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego z 13 stycznia 1955 r. zarządzenia Ministra Szkolnictwa Wyższego określającego strukturę organizacyjną Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie. Dokument ten wyodrębnił Sekcję Teologii Ewangelickiej i Sekcję Teologii Starokatolickiej jako podstawowe piony organizacyjne ChAT; dopiero w ich ramach miał następować podział na katedry i zakłady. W 1957 r. nastąpiły zmiany w strukturze organizacyjnej Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej, które w konsekwencji doprowadziły do powstania Sekcji Teologii Prawosławnej. Zmiany w organizacji i ustroju ChAT zostały formalnie zatwierdzone przez publikację w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego z 3 września 1957 r.¹¹ zarządzenia DUS-I-2/15/57 Ministra Szkolnictwa Wyższego z dnia 30 lipca 1957 r. w sprawie zmian organizacyjnych Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie. Połączenie środowisk: ewangelickiego, prawosławnego i starokatolickiego, zadecydowało o nadaniu Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej charakteru międzywyznaniowego i eklezjalnego.

Z biegiem lat, mimo wielu trudności, w znacznej mierze wynikających z uwarunkowań politycznych PRL, uczelnia systematycznie

---

¹⁰ W oparciu o ten przepis było możliwe m.in. przeprowadzenie dwóch przewodów habilitacyjnych: w 1958 r. ks. dra. M. Rode i w latach 1958-1959 ks. dra A. Namczyka.

¹¹ Nr 10, poz. 46.

się rozwijała, angażując nowych nauczycieli akademickich, zwiększając liczbę przyjmowanych studentów, organizując wydawnictwo i powiększając księgozbiór. Studentów ChAT otaczano opieką, m.in. umożliwiając im tworzenie studenckich kół naukowych i zespołów o charakterze artystycznym czy sportowym¹².

Przemiany ustrojowe po roku 1989 pozwoliły rozszerzyć uczelniom wyższym, także uczelniom teologicznym, ich zakres działania i autonomii. Chrześcijańska Akademia Teologiczna wykorzystała tę możliwość, opracowując w 1991 r. nowy statut uczelni¹³, a także regulaminy: studiów, organizacyjny oraz samorządu studenckiego. W roku akademickim 1991/1992 rozpoczął działalność Ekumeniczny Instytut Pedagogiczno-Katechetyczny. Był on praktyczną formą odpowiedzi na wyzwanie postawione przed związkami wyznaniowymi przez wprowadzenie nauki religii do szkół. Chodziło o przygotowanie kadry katechetów zdolnych nie tylko do prowadzenia nauczania religii w szkołach, ale także – w miarę potrzeby – mogących wykładać przedmioty ogólnokształcące. W czerwcu 1995 r. pierwsi absolwenci tego Instytutu uzyskali dyplomy magistra teologii w zakresie pedagogiki religijnej. Po kilku latach doświadczeń wyłoniła się konieczność restrukturyzacji Instytutu poprzez przekształcenie go w Ekumeniczny Instytut Pedagogiczny. Polegała ona na uruchomieniu na kierunku pedagogika trzyletnich licencjackich wyższych studiów zawodowych w zakresie dwóch specjalności. W roku akademickim 1996/

---

¹² Szerzej na ten temat zob. W. Niemczyk, *Dziesięć lat istnienia*, „Rocznik Teologiczny” 1965, s. 7-110; W. Gastpary, *Chrześcijańska Akademia Teologiczna w drugim dziesięcioleciu swojego istnienia 1964-1974*, „Rocznik Teologiczny” 1974, s. 127-255; J. T. Maciuszko, *Dzieje Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w latach 1954-1966*, w: *50 lat Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie*, s. 9-29; M. Bendza, *Dzieje Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w latach 1966-1989*, w: tamże, s. 31-81.

¹³ Zob. Statut Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie, Warszawa 1992, mps w posiadaniu autora. Statut został uchwalony przez Senat ChAT 19 listopada 1991 r. i zatwierdzony przez Ministra Edukacji Narodowej Andrzeja Stelmachowskiego w porozumieniu z Prezesem Polskiej Rady Ekumenicznej biskupem Zdzisławem Trandą 13 marca 1992 r. Po złożeniu artykułu do druku wszedł w życie nowy Statut ChAT, uchwalony przez Senat tejże uczelni 7 kwietnia 2008 r., a zatwierdzony przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego 18 kwietnia 2008 r. decyzją opatrzoną sygnaturą DSW-1-03-410/64/08.

1997 przyjęto pierwszych studentów na studia w zakresie pracy socjalnej, rok później rozpoczęła działalność druga specjalność – pedagogika szkolna i korekcyjna. Poczynając od roku akademickiego 1999/2000 absolwenci wyższych studiów zawodowych mogą kontynuować naukę na uzupełniających dwuletnich studiach magisterskich. Pozyskanie przez uczelnię profesorów o znacznym dorobku naukowym umożliwiło podjęcie decyzji o utworzeniu z dniem 1 marca 1994 r. Studium Doktoranckiego w zakresie nauk teologicznych.

W roku akademickim 2006/2007 ChAT liczyła około tysiąca studentów, 90 nauczycieli akademickich – w tym 20 profesorów i doktorów habilitowanych, 38 doktorów oraz 32 asystentów, starszych wykładowców i wykładowców. Chrześcijańska Akademia Teologiczna aktualnie posiada uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora oraz prowadzenia przewodów o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego, a także tytułu profesora nauk teologicznych i nadawania godności doktora *honoris causa*¹⁴.

3. ŚCIEŻKA PARLAMENTARNA PROJEKTU USTAWY O CHAT

23 lipca 1999 r., na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji, wpłynął do Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej III kadencji poselski projekt ustawy o Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie. Projekt poparło 67 posłów z różnych klubów parlamentarnych¹⁵.

---

¹⁴ Szerzej na ten temat zob. W. Wysoczański, *Dzieje Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w latach 1989-2004*, w: *50 lat Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie*, s. 83-98.

¹⁵ Byli to następujący posłowie (kolejność alfabetyczna): Franciszek Adamczyk; Jerzy Barzowski; Czesław Bielecki, Paweł Bryłowski, Jan Chmielewski, Marian Adam Cycoń, Mirosław Czech, Karol Działoszyński, Joanna Fabisiak, Czesław Fiedorowicz, Andrzej Folwarczny, Władysław Frasyniuk, Radosław Gawlik, Jerzy Godzik, Helena Góralska, Barbara Imińczuk, Zbigniew Janas, Kazimierz Józef Janiak, Tadeusz Jarmuziewicz, Maria Kleitz-Żółtowska, Jan Klimek, Zofia Krasicka-Domka, Henryk Kroll, Jan Król, Olga Krzyżanowska, Dariusz Kubiak, Grażyna Langowska, Józef Lassota, Zbigniew Leraczyk, Janusz Lewandowski, Piotr Lewandowski, Irena Lipowicz, Jan Lityński, Jerzy Stanisław Madej, Tadeusz Mazowiecki, Piotr Nowina-Konopka, Jan Oraniec, Jerzy Osiatyński, Andrzej Osnowski, Ryszard Andrzej Ostrowski, Grzegorz Piechowiak, Stanisław Alfred Pilniakowski, Andrzej Potocki, Włodzimierz

Wnioskodawcy upoważnili do reprezentowania ich w toku dalszych prac parlamentarnych posła Tadeusza Jacka Zielińskiego¹⁶.

Związłe dwustronicowe uzasadnienie projektu ustawy informowało, iż „Przedłożony projekt ma za zadanie zapewnić Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie prawną podstawę działalności w postaci odrębnej ustawy. Akademia jest uczelnią państwową od chwili powstania tj. od 1954 r., kiedy to w nurcie działań mających na celu usunięcie Wydziałów Teologii z uniwersytetów utworzono ją na bazie Wydziału Teologii Ewangelickiej Uniwersytetu Warszawskiego. [...] ChAT ma więc historię podobną do utworzonej również w drodze uchwały Rządu PRL Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie, powstałej w tym samym 1954 r. z Wydziału Teologii Katolickiej UW. Przystąpienie przez Sejm RP do prac nad ustawową regulacją położenia Akademii Teologii Katolickiej i przekształcenia jej w Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie¹⁷ otwiera drogę i tworzy atmosferę do unormowania sytuacji prawnej Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej. Trzeba jednak zaznaczyć, iż ChAT będąca uczelnią o znacznie mniejszym potencjale niż Akademia Teologii Katolickiej nie wnioskuje rozszerzenia zakresu jej działania, a jedynie wnosi o ustawowe usankcjonowanie jej bytu prawnego”¹⁸.

Puzyna, Elżbieta Radziszewska, Jan Rulewski, Grzegorz Schetyrna, Ewa Sikorska-Trela, Andrzej Smirnow, Andrzej Smoliński, Joanna Staręga-Piasek, Maria Stolzman, Kazimierz Szczygielski, Adam Stanisław Szejnfeld, Stanisław Szwed, Iwona Śledzińska-Katarasińska, Antoni Tyczka, Urszula Wachowska, Edward Wende, Andrzej Wielowieyski, Henryk Wujec, Jan Wyrowiński, Jerzy Grzegorz Zajac, Marcin Zawila, Marek Zieliński, Tadeusz Jacek Zieliński, Adam Jacek Żyliński.

¹⁶ Por. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej Kadencja III, Druk nr 1300, Poselski projekt ustawy o Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie.

¹⁷ Por. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej Kadencja III, Druk nr 1251, Rządowy projekt ustawy o utworzeniu Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Projekt wpłynął do Marszałka Sejmu 15 lipca 1999 r. W przypadku braku omawianej inicjatywy ustawodawczej ChAT byłaby jedyną wyższą uczelnią państwową powołaną do istnienia w drodze uchwały Rady Ministrów i zarządzenia Ministra Szkolnictwa Wyższego.

¹⁸ Por. Uzasadnienie do poselskiego projektu ustawy o Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie, Sejm Rzeczypospolitej Polskiej Kadencja III, Druk nr 1300, s. 1.

Projekt ustawy składał się z 7 artykułów. Pierwszy podkreślał rodowód Akademii i określał jej siedzibę. Drugi wyznaczał podstawowe kierunki działalności. Trzeci stanowił o uprawnieniach do nadawania stopnia doktora habilitowanego nauk teologicznych w zakresie teologii: ewangelickiej, prawosławnej i starokatolickiej. Czwarty precyzował podmioty sprawujące nadzór nad Akademią. Piąty i szósty dotyczyły kwestii dotychczasowych praw i zobowiązań uczelni, zwłaszcza o charakterze majątkowym. Siódmy określał termin *vacatio legis*.

Marszałek Sejmu – na podstawie art. 11 ust. 1 pkt 8 oraz zgodnie z art. 34 ust. 1 i art. 37 ust. 1 ówczesnie obowiązującego Regulaminu Sejmu¹⁹ – skierował 11 sierpnia 1999 r. powyższy projekt ustawy do Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży do pierwszego czytania. Ta z kolei 13 września 1999 r. wystąpiła do Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego o podjęcie uchwały dotyczącej omawianego projektu ustawy. Prezydium Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego stosownie do art. 42 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym²⁰, na podstawie opinii Komisji Rozwoju i Organizacji tejże Rady, działając z upoważnienia Rady Głównej pozytywnie zaopiniowało przedłożony projekt ustawy, pod warunkiem wykreślenia z niego art. 3 i w konsekwencji zmiany numeracji następnych artykułów²¹. Stanowisko takie uzasadniono faktem, iż celem projektu ustawy było zapewnienie podstawy prawnej dla dalszej działalności Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej. Jako że ChAT posiadała w chwili podejmowania uchwały uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora nauk teologicznych oraz do przeprowadzania przewodów habilitacyjnych i przewodów o nadanie tytułu profesora w zakresie nauk teologicznych, art. 3 w proponowanym brzmieniu mógł ograniczyć dotychczasowe uprawnienia. Ponadto wskazano, że warunki, jakie musi spełniać jednostka uczelni, aby uzyskać uprawnienia do

¹⁹ Por. Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jedn. MP z 1998 r., nr 44, poz. 618 z późn. zm.).

²⁰ DzU, nr 65, poz. 385 z późn. zm.

²¹ Por. Uchwała nr 548/99 Prezydium Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego z dnia 23 września 1999 r., kserokopia w posiadaniu autora.

nadawania stopni naukowych i przeprowadzania postępowań w sprawach nadania tytułu profesora, określone zostały w ustawie z dnia 12 września 1990 r. o tytule naukowym i stopniach naukowych²² i powinny obowiązywać we wszystkich uczelniach. Nie ma więc potrzeby formułować ich odrębnie w ustawie o ChAT²³.

28 grudnia 1999 r. do Marszałka Sejmu wpłynęło stanowisko Rady Ministrów w sprawie poselskiego projektu ustawy o Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie²⁴. Rada Ministrów wyraziła w nim pogląd, iż istnieje podstawa prawna dla działalności ChAT w Warszawie w postaci uchwały Rady Ministrów nr 728/54 z 26 października 1954 r. w sprawie usamodzielnienia Wydziału Teologii Ewangelickiej Uniwersytetu Warszawskiego. Ten akt prawny reguluje – w przekonaniu Rządu – w sposób niekwestionowany przez nikogo, funkcjonowanie Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej. Biorąc jednak pod uwagę obowiązujący na podstawie ustawy o szkolnictwie wyższym²⁵ tryb tworzenia państwowych uczelni wyższych, Rada Ministrów zajęła pozytywne stanowisko w sprawie podjęcia prac nad uporządkowaniem statusu prawnego ChAT.

W dokumencie tym zwrócono także uwagę na regulacje wymagające korekty lub zdecydowanej zmiany. Po pierwsze, na sformułowanie art. 3 projektu ustawy, który – w opinii Rządu – jest tylko zbędnym powtórzeniem przepisów ustawy o tytule naukowym i stopniach naukowych. Podkreślono, że projekt ustawy o Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej nie powinien zawierać regulacji znajdujących się w innych przepisach, jeśli celem ustawy jest jedynie porządkowanie statusu uczelni. Wątpliwości wzbudziły również proponowane zapisy art. 5 i art. 6. Zagadnienia regulowane w tych przepisach oraz

---

²² DzU, nr 65, poz. 386 z późn. zm.

²³ Por. Uzasadnienie Uchwały nr 548/99 Prezydium Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego z dnia 23 września 1999 r., s. 1-2; kserokopia w posiadaniu autora.

²⁴ Por. Pismo Prezesa Rady Ministrów Jerzego Buzka nr DSPR-140-116(2)/99 do Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej Macieja Płażyńskiego z 28 grudnia 1999 r., kserokopia w posiadaniu autora.

²⁵ Por art. 10 ust. 1 obowiązującej wówczas ustawy z 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym, który stanowił, iż utworzenie, przekształcenie i zniesienie uczelni państwowej oraz połączenie jej z inną uczelnią państwową następuje w drodze ustawy.

forma regulacji dotyczą bowiem – według stanowiska przyjętego przez Radę Ministrów – sytuacji przekształcenia uczelni lub jej tworzenia. Wydają się zatem bezprzedmiotowe w przypadku istniejącej już państwowej uczelni wyższej, jaką jest ChAT. W konkluzji Rada Ministrów opowiedziała się za skierowaniem projektu ustawy do dalszych prac w komisjach sejmowych, umożliwiających dokonanie niezbędnych zmian i upoważniła Ministra Edukacji Narodowej do jej reprezentowania w toku prac parlamentarnych²⁶.

Komisja Edukacji, Nauki i Młodzieży po przeprowadzeniu pierwszego czytania oraz po rozpatrzeniu projektu ustawy o Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej na posiedzeniu w dniu 15 lutego 2000 r. wniosła o uchwalenie przez Sejm poprawionego projektu ustawy²⁷. Poprawki dotyczyły skreślenia art. 3 pierwotnego projektu ustawy, co spotkało się z aprobatą posła Tadeusza Jacka Zielińskiego, reprezentanta wnioskodawców oraz zgłoszonej przez niego propozycji dodania w art. 1 nowego ust. 2, w następującym brzmieniu: „Akademia kontynuuje działalność Studium Teologii Prawosławnej Uniwersytetu Warszawskiego”. Zmiana ta była podyktowana tym, iż w art. 1 wstępnego projektu ustawy, w którym była mowa o rodowodzie ChAT, pominięto fakt nawiązania przez tę uczelnię do tradycji istniejącego w okresie międzywojennym Studium Teologii Prawosławnej UW. W trakcie prac Komisji nad tekstem projektu ustawy ostatecznie, na wniosek przedstawiciela Rady Ministrów, zastąpiono słowo „kontynuuje” w ust. 2. art. 1 sformułowaniem „nawiązuje do”, skreślono art. 3 oraz zmieniono numerację kolejnych artykułów. Reprezentant Rządu wycofał natomiast zastrzeżenia do art. 5 i 6, stwierdzając, iż nie szkodzą one całości tekstu projektu ustawy. W głosowaniu projekt ustawy przyjęto jednogłośnie, a na sprawozdawcę Komisji wybrano posła Włodzimierza Puzyń²⁸. Jednocześnie ustalono

²⁶ Por. Pismo Prezesa Rady Ministrów Jerzego Buzka nr DSPR-140-116(2)/99 do Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej Macieja Płażyńskiego z 28 grudnia 1999 r.

²⁷ Por. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej Kadencja III, Druk nr 1716, Sprawozdanie Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży o poselskim projekcie ustawy o Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie.

²⁸ Por. Biuletyn nr 2466 Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży z 15 lutego 2000 r., s. 1-5.

tygodniowy termin na wniesienie uwag do projektu ustawy przez Komitet Integracji Europejskiej.

Komitet Integracji Europejskiej w opinii, wyrażonej na podstawie art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Komitecie Integracji Europejskiej²⁹ w związku z art. 39 ust. 3a i art. 40 ust. 1 Regulaminu Sejmu, nie zgłosił zastrzeżeń do sprawozdania Komisji³⁰. Równocześnie poinformował, że opinia o zgodności projektowanej regulacji z prawem Unii Europejskiej została przekazana Komitetowi Społecznemu Rady Ministrów pismem z dnia 6 grudnia 1999 r., którego kopię dołączył do wspomnianej opinii. W piśmie z 6 grudnia 1999 r. Komitet Integracji Europejskiej stwierdził, że przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej³¹.

Sprawozdanie Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży o poselskim projekcie ustawy o Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie rozpatrywane było przez Sejm w czasie 73. posiedzenia w dniu 15 marca 2000 r. Poseł sprawozdawca, Włodzimierz Puzyna przedstawił dotychczasową ścieżkę legislacyjną projektu ustawy o ChAT i wniósł o jego uchwalenie przez Sejm³². Dyskusja nad tym punktem porządku dziennego obrad odbyła się w formie 5. minutowych oświadczeń w imieniu klubów i kół poselskich. Poseł Danuta Grabowska w imieniu Klubu Parlamentarnego Sojuszu Lewicy Demokratycznej opowiedziała się za uchwaleniem proponowanej ustawy bez żadnych poprawek i wniosła o niezwłoczne przystąpienie do trzeciego czytania³³. Poseł Tadeusz Jacek Zieliński (Klub Parlamen-

²⁹ DzU, nr 106, poz. 494 z późn. zm.

³⁰ Por. Pismo p.o. Sekretarza Komitetu Integracji Europejskiej Pawła Sameckiego nr Sekr.Min.PS/701/2000/DHP-eb do Przewodniczącej Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży poseł Grażyny Staniszewskiej z 25 lutego 2000 r., kserokopia w posiadaniu autora.

³¹ Por. Pismo p.o. Sekretarza Komitetu Integracji Europejskiej, Pawła Sameckiego nr Sekr.Min.PS/3207/99/DHP-jw do Sekretarza Komitetu Społecznego Rady Ministrów Teresy Karczmarek z 6 grudnia 1999 r., kserokopia w posiadaniu autora.

³² Por. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej Kadencja III, Sprawozdanie stenograficzne z 73. posiedzenia Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej w dniach 15, 16 i 17 marca 2000 r., Warszawa 2000 r., s. 44.

³³ Por. tamże, s. 44-45.

tarny Unii Wolności) w swym wystąpieniu przedstawił najpierw krótki rys historyczny Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej, po czym w konkluzji podkreślił, iż „Akademia nie otrzymuje w tej ustawie żadnych nowych uprawnień, żadnych przywilejów”, zyskuje tylko trwałą podstawę prawną – w formie aktu prawnego rangi ustawowej – dla swej działalności. „Pozostaje uczelnią taką, jaką była, ale wskazaną przez państwo jako trwały element rzeczywistości akademickiej i rzeczywistości ekumenicznej”. Również i on wnioskował o przejście do trzeciego czytania³⁴. Ostatni z mówców poseł Mirosław Pawlak (Klub Parlamentarny Polskiego Stronnictwa Ludowego) poparł inicjatywę uchwalenia ustawy poprzez natychmiastowe przejście do trzeciego czytania³⁵.

Trzecie czytanie projektu ustawy o Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie przeniesiono na następny dzień rano. Jako że w czasie dyskusji podczas drugiego czytania nie zgłoszono żadnych poprawek, przystąpiono do głosowania. W głosowaniu wzięło udział 417 posłów. Za przyjęciem całości projektu ustawy w brzmieniu zaproponowanym przez Komisję Edukacji, Nauki i Młodzieży było 409. posłów, przeciw – 1, a 7. wstrzymało się od głosu. Tym samym 16 marca 2000 r. Sejm uchwalił ustawę o ChAT³⁶.

W tym samym dniu uchwalona ustawa została przez Marszałka Sejmu przesłana Marszałkowi Senatu. Marszałek Senatu 21 marca 2000 r., zgodnie z art. 68 ust. 1 wówczas obowiązującego Regulaminu Senatu³⁷ skierował ją do Komisji Nauki i Edukacji Narodowej. Komisja po rozpatrzeniu ustawy na posiedzeniu w dniu 21 marca 2000 r. przygotowała swoje sprawozdanie, w którym jednogłośnie zaproponowała przyjęcie przez Senat ustawy bez poprawek³⁸. W czasie debaty nad stanowiskiem Senatu, dotyczącym omawianej ustawy, po-

³⁴ Por. tamże, s. 45-46.

³⁵ Por. tamże, s. 46.

³⁶ Por. tamże, s. 87.

³⁷ Por. Uchwała Senatu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 23 listopada 1990 r. – Regulamin Senatu (M.P. z 1991 r., nr 2, poz. 11 z późn. zm.).

³⁸ Por. Senat Rzeczypospolitej Polskiej IV Kadencji, Druk nr 368A, Projekt uchwały Senatu Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie ustawy o Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie.

jawiała się jedynie, podniesiona przez senatora Ryszarda Jarzembowskiego, kwestia wysokości wydatków z budżetu państwa na funkcjonowanie ChAT w związku z przyjęciem nowej regulacji prawnej. Po zapewnieniu ze strony senatora sprawozdawcy Edmunda Wittbrodta i przedstawiciela Rządu, Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej Jerzego Zdrady, że unormowanie statusu prawnego Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej nie pociąga za sobą żadnych konsekwencji finansowych, przystąpiono do głosowania. W głosowaniu nad uchwałą Senatu w sprawie przyjęcia bez poprawek ustawy o Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie wszyscy obecni senatorowie (70) poparli wniosek Komisji³⁹. Po podpisaniu jej przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Aleksandra Kwaśniewskiego ustawa została opublikowana w „Dzienniku Ustaw”⁴⁰. Weszła w życie 14 dni od dnia ogłoszenia, czyli 1 czerwca 2000 r.

4. POZYCJA PRAWNA CHAT W ŚWIETLE USTAWY I STATUTU

Chrześcijańska Akademia Teologiczna jest państwową wyższą uczelnią o charakterze ekumenicznym z siedzibą w Warszawie, utworzoną w 1954 r. z Wydziału Teologii Ewangelickiej Uniwersytetu Warszawskiego. Akademia nawiązuje także do tradycji Studium Teologii Prawosławnej tegoż Uniwersytetu (art. 1 ustawy, § 1 ust. 1 statutu). Działa na podstawie: ustawy z dnia 16 marca 2000 r. o Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie, ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki⁴¹, przepisów wykonawczych wydanych na ich podstawie oraz statutu (§ 2 statutu) i regulaminów. Nadzór nad Akademią sprawuje minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego (art. 3 ust. 1 ustawy, § 5 ust. 1 statutu). Uczelnia

³⁹ Por. Senat Rzeczypospolitej Polskiej IV Kadencji, Sprawozdanie stenograficzne z 54. posiedzenia Senatu Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 12 kwietnia 2000 r., Warszawa 2000, s. 165-168.

⁴⁰ DzU, nr 39, poz. 440.

⁴¹ DzU, nr 65, poz. 595 z późn. zm.

nadaje tym samym uznawane przez państwo dyplomy i stopnie naukowe. Wydział Teologiczny Akademii pozostaje ponadto pod nadzorem władz właściwych kościołów w zakresie zgodności nauczania z ich tradycją wyznaniową oraz spełniania organizacyjnych warunków do kształcenia w zakresie teologii ewangelickiej, prawosławnej i starokatolickiej w samodzielnych jednostkach naukowo-dydaktycznych, w ramach struktury organizacyjnej uczelni (art. 3 ust. 2 ustawy, § 5 ust. 1 statutu).

Do podstawowych zadań Akademii należy: kształcenie studentów w zakresie nauk teologicznych i humanistycznych oraz formowanie pracowników duchownych i świeckich dla kościołów chrześcijańskich w Polsce oraz licznych instytucji, w szczególności oświatowych i opiekuńczych, prowadzenie działalności naukowo-badawczej, a także przygotowywanie kandydatów do działalności naukowej, badawczej i dydaktycznej (art. 2 ustawy, § 3 statutu). Ekumeniczny charakter ChAT decyduje o tym, że uczelnia realizuje swoje zadania na podstawie zasady równouprawnienia, poszanowania wartości duchowych różnych wyznań, kultur i tradycji (§ 4 statutu).

Chrześcijańska Akademia Teologiczna jest uczelnią jednowydziałową. Podstawową jednostką organizacyjną Akademii jest Wydział Teologiczny, który realizuje zadania dydaktyczne oraz prowadzi prace naukowo-badawcze w zakresie nauk teologicznych (§ 7 ust. 1 i 2 statutu). Ponadto Ekumeniczny Instytut Pedagogiczny kształci studentów na kierunku pedagogicznym (specjalności: praca socjalna, pedagogika szkolna i korekcyjna oraz pedagogika międzykulturowa i edukacja dorosłych). Wydział Teologiczny dzieli się według specyfiki wyznaniowej na trzy samodzielne jednostki naukowo-dydaktyczne: Sekcję Teologii Ewangelickiej, Sekcję Teologii Prawosławnej i Sekcję Teologii Starokatolickiej (§ 8 ust. 1 statutu). Sekcje tworzy, przekształca i znosi Senat na wniosek rektora (§ 8 ust. 2 statutu). Działają one poprzez katedry o profilu konfesyjnym. Mogą one wykonywać także zadania katedr innych sekcji (§ 8 ust. 3 statutu). W ramach Wydziału Teologicznego mogą być ponadto tworzone i znoszone przez Senat, na wniosek zainteresowanego kościoła, który kształci swoich wyznawców w Akademii, lektoraty doktryn konfesyjnych (§ 14 ust. 1 statutu). Zajęcia dydaktyczne oraz prace naukowo-bada-

wcze prowadzone są także przez katedry i jednostki dydaktyczne o charakterze intersekcyjnym. Jednostkami organizacyjnymi o charakterze ogólnouczelnianym w ChAT są: Ekumeniczny Instytut Pedagogiczny, Katedra Ekumenizmu, Katedra Filozofii i Socjologii, Katedra Nauk o Religii, Katedra Prawa Wyznaniowego i Kanonicznego, Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych, Studium Wychowania Fizycznego i Sportu, Biblioteka Główna wraz z archiwum oraz Wydawnictwo Akademii (§ 10, 15 ust. 1 statutu).

Część zajęć dydaktycznych jest wspólna dla obydwu kierunków studiów oraz dla wszystkich sekcji. W ramach kierunku teologicznego dotyczy to między innymi: języków starożytnych (hebrajski, grecki, łaciński), języków nowożytnych, historii filozofii, historii religii, historii ruchu ekumenicznego, socjologii, psychologii, prawa wyznaniowego, pedagogiki ogólnej i podstaw pedagogiki religijnej. Niektóre przedmioty wykładane są łącznie dla sekcji ewangelickiej i starokatolickiej: historia kościoła powszechnego i historia kościoła w Polsce, historia ludów biblijnych, wprowadzenie do Starego Testamentu i homiletyka. Są wreszcie takie przedmioty, które ze względu na specyfikę wyznaniową i zachowanie tożsamości wykłada się oddzielnie dla każdej sekcji. Należą do nich: egzegeza biblijna, teologia systematyczna (dogmatyka i etyka), historia dogmatów oraz lektorały doktryn konfesyjnych.

Spółeczność akademicka uczestniczy w zarządzaniu uczelnią poprzez wybieralne organy: kolegialny i jednoosobowy. Organem kolegialnym jest Senat, który pełni jednocześnie funkcję rady wydziału. Organem jednoosobowym Akademii jest rektor. Kadencja wymienionych organów trwa 3 lata (§ 23 statutu). Do kompetencji Senatu należą: ustalenie ogólnych kierunków działania Uczelni, podejmowanie uchwał w sprawie tworzenia i znoszenia wydziałów i kierunków studiów oraz przedstawienie ich Ministrowi Nauki i Szkolnictwa Wyższego do zatwierdzenia, uchwalanie, po zasięgnięciu opinii samorządu studenckiego, programów nauczania i planów studiów, nadawanie tytułu doktora *honoris causa*, nadawanie stopnia naukowego doktora nauk teologicznych, nadawanie stopnia naukowego doktora habilitowanego, stosownie do postanowień ustawy o tytule i stopniach naukowych, zatwierdzanie tematów prac

magisterskich, wyrażanie zgody na: nabycie lub zbycie przez uczelnię składników mienia, przyjęcie darowizny, spadku lub zapisu o wartości przekraczającej sumę pięciu średnich miesięcznych wynagrodzeń w Akademii, przystąpienie do spółki, spółdzielni lub innej organizacji gospodarczej oraz utworzenia fundacji, podejmowanie uchwał w innych sprawach zastrzeżonych w ustawie lub statucie dla organu kolegialnego uczelni (§ 27 statutu). Z kolei rektor kieruje działalnością uczelni i reprezentuje ją na zewnątrz. Jest przełożonym pracowników oraz studentów Akademii. Zastępcami rektora są prorektorzy, których nie może być więcej niż dwóch. Do kompetencji rektora, poza sprawami określonymi w ustawie – Prawo o szkolnictwie wyższym, należy w szczególności: podejmowanie decyzji w sprawach osobowych nauczycieli akademickich, wyznaczenie zakresu działania prorektorów, powoływanie stałych i doraźnych komisji do wykonywania określonych przez niego zadań (§ 28 statutu).

Mianowanie po raz pierwszy na dane stanowisko w uczelni pracownika naukowo-dydaktycznego i naukowego oraz starszego wykładowcy i wykładowcy następuje po zakwalifikowaniu w drodze konkursu otwartego. Konkurs ogłasza rektor. Ogłoszenie konkursu następuje przez podanie jego warunków do wiadomości środowiska akademickiego uczelni, zainteresowanego kościoła lub kościołów albo innych instytucji (§ 40 statutu). Przed rozpoczęciem postępowania konkursowego rektor zasięga opinii właściwej władzy zwierzchniej danego kościoła o przydatności kandydata (§ 40 ust. 2 statutu). W ChAT w charakterze pracowników dydaktycznych mogą pracować jedynie te osoby, które uzyskały misję kanoniczną od władz zwierzchnich danego kościoła, którego są członkami. Wykłady w Akademii są otwarte. Osoby spoza uczelni, w tym słuchacze innych szkół, mogą brać udział w seminariach, proseminariach i ćwiczeniach po uzyskaniu zgody odpowiedniego kierownika katedry (§ 52 statutu).

Z dniem wejścia w życie ustawy o Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie (1 czerwca 2000 r.) uczelnia zachowała wszystkie swoje dotychczasowe prawa i wiążące ją dotychczasowe zobowiązania (art. 4 ustawy). Również mienie, obejmujące własność

i inne prawa majątkowe Akademii, będące w jej posiadaniu przed dniem wejścia w życie ustawy o ChAT, pozostało mieniem Akademii (art. 5 ustawy).

5. WNIOSKI KOŃCOWE

Chrześcijańska Akademia Teologiczna w Warszawie jest jedno-wydziałową państwową uczelnią teologiczną, kształcąca w ramach trzech sekcji (ewangelickiej, prawosławnej i starokatolickiej) duchownych i świeckich członków kościołów chrześcijańskich w Polsce. Ustawowe gwarancje w zakresie prowadzenia studiów teologicznych na tej uczelni posiadają: Kościół Ewangelicko-Augsburski, Kościół Ewangelicko-Methodystyczny, Kościół Adwentystów Dnia Siódmego, Kościół Chrześcijan Baptystów, Kościół Zielonoświątkowy, Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny, Kościół Polskokatolicki, Starokatolicki Kościół Mariawitów, Katolicki Kościół Mariawitów⁴². Należy podkreślić, iż Akademia jest jedyną w Europie uczelnią teologiczną, która skupia studentów z tak wielu różnych Kościołów, co nadaje jej charakter międzywyznaniowy i ekumeniczny. Studenci zdobywają w niej edukację akademicką na dwóch kierunkach: teologicznym (specjalności: teologia ewangelicka, teologia prawosław-

---

⁴² Por. art. 19 ust. 2 ustawy z dnia 13 maja 1994 r. o stosunku Państwa do Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w Rzeczypospolitej Polskiej; art. 16 ust. 4 ustawy z dnia 30 czerwca 1995 r. o stosunku Państwa do Kościoła Ewangelicko-Methodystycznego w Rzeczypospolitej Polskiej; art. 15 ust. 4 ustawy z dnia 30 czerwca 1995 r. o stosunku Państwa do Kościoła Adwentystów Dnia Siódmego w Rzeczypospolitej Polskiej; art. 15 ust. 4 ustawy z dnia 30 czerwca 1995 r. o stosunku Państwa do Kościoła Chrześcijan Baptystów w Rzeczypospolitej Polskiej; art. 16 ust. 4 ustawy z dnia 20 lutego 1997 r. o stosunku Państwa do Kościoła Zielonoświątkowego w Rzeczypospolitej Polskiej; art. 19 ust. 2 ustawy z dnia 4 lipca 1991 r. o stosunku Państwa do Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego; art. 11 ust. 4 ustawy z dnia 30 czerwca 1995 r. o stosunku Państwa do Kościoła Polskokatolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej; art. 13 ustawy z dnia 20 lutego 1997 r. o stosunku Państwa do Kościoła Starokatolickiego Mariawitów w Rzeczypospolitej Polskiej; art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 20 lutego 1997 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego Mariawitów w Rzeczypospolitej Polskiej.

na, teologia starokatolicka, pedagogika religijna) oraz pedagogicznym (specjalności: praca socjalna, pedagogika szkolna i korekcyjna oraz pedagogika międzykulturowa i edukacja dorosłych). O przyjęcie do Akademii mogą się ubiegać wszyscy absolwenci szkół średnich, którzy mają możliwość wyboru pomiędzy stacjonarną lub niestacjonarną formą studiów.

Działalność tego typu uczelni w demokratycznym państwie prawnym jest przejawem poszanowania wolności religii i możliwości jej uzewnętrzniania (zob. art. 53 ust. 2 Konstytucji). Jest także zgodna z zasadą równouprawnienia kościołów i innych związków wyznaniowych (zob. art. 25 ust. 1 Konstytucji), ponieważ daje sposobność uzyskania wykształcenia w kierunku teologii: protestanckiej, prawosławnej⁴³ i starokatolickiej w uczelni państwowej, analogiczną do tej, którą stwarzają wydziały teologii katolickiej⁴⁴ na uniwersytetach państwowych. Również ustawowe potwierdzenie statusu prawnego ChAT (wyższa uczelnia państwowa) należy ocenić pozytywnie, ponieważ dostosowuje dotychczas istniejący stan prawny do stanu wymaganego przez przepisy ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym.

THE LEGAL STATUS OF THE CHRISTIAN THEOLOGICAL ACADEMY IN WARSAW

Summary

The Christian Theological Academy in Warsaw was established in 1954 under the terms of two unpublished resolutions of the Council of Ministers. The Academy is a continuation of the tradition of the Department of Evangelical Theology and the School of Orthodox Theology of

---

⁴³ Wykształcenie w kierunku teologii prawosławnej można także uzyskać w Uniwersytecie w Białymstoku, gdzie działa Katedra Teologii Prawosławnej.

⁴⁴ Obecnie wydziały teologii katolickiej funkcjonują w: Uniwersytecie Opolskim, Uniwersytecie Śląskim w Katowicach, Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu, Uniwersytecie Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytecie Szczecińskim, Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie, Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie.

the Warsaw University. In accordance with the act of 16 March, 2000, on the Christian Theological Academy in Warsaw, the former legal status of the Academy was corroborated, and at the same time the legal status was adjusted to meet the requirements of the regulations of the higher education act.

The Academy is a one-department state theological college, which educates both clerical and lay members of Christian churches in Poland within three sections (evangelical, Orthodox and Old Catholic). It is the only college in Europe which embraces students from so many different churches, which gives it a multi-confessional and ecumenical character.